

Jiho česká univerzita v českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra Výtvarné výchovy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

ETUE – SCHRÁNKA PRO KNÍŽKU – REFLEXE STŘEDOVĚKŮ

Etue – the box for books – reflection of the medieval times

Vypracovala: Veronika Veselovská, Učitelství pro II. stupeň ZŠ, obor J – VV

Vedoucí práce: Dr. Dominika Sládková, M.A.

české Budějovice 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracovala samostatně s využitím uvedené literatury a odborných rad vedoucí práce.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Lučenci 25. dubna 2012

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí práci Dr. Dominice Sládkové, M.A. za cenné rady, duševní podporu a motivaci. A také Lucii Kuttnerbergové za odborný přehled.

Anotace

Diplomová práce s názvem Etue – schránka pro knížku – reflexe středověku se zabývá úzkou oblastí schránek na knihy. Sestává ze dvou částí. Výchozí teoretická část stručně mapuje historii etují, vysvětluje základní pojmy a uvádí přehled středověkých typů schránek na knihy.

Praktická část obsahuje cyklus patnácti ucelených objektů z textilních a měkkých materiálů doplněný kresebným deníkem. Charakterizuje náměty a výtvarný záměr jednotlivých schránek, popisuje specifické propojení knihy s vnějším obalem a pojednává o technickém řešení objektů.

Annotation

This diploma thesis named as Etue – the box for books – reflection of the medieval times deals with the specific area of book boxes. It is composed of two parts. The main theoretical part contains a brief history of etues, explains basic notions and gives a summary of medieval book boxes types.

The practical part contains the cycle of fifteen whole objects made of textile and soft materials to which the drawing journal is added. It characterizes the theme and the artistic purpose of each boxes, describes specific connection between the book and the inner booklet and deals with the technical solution of objects.

OBSAH

OBSAH	5
ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ÁST.....	7
1 Vývoj knižní vazby od po átk do st edov ku.....	8
1.1 Od obrázkového písma ke knize.....	9
1.2 Po átky dnešní knihy	10
1.3 Význam knižní vazby.....	11
2 St edov ká kniha	12
2.1 Nejrozší en ější bohoslužebné knihy	12
2.2 Výzdoba knižní vazby v dob románské.....	14
2.3 Období vrcholného st edov ku - Gotika	15
2.4 Tvarové zvláštnosti gotické vazby	16
3 Renesan ní knižní vazba	19
4 Knižní vazba od baroka do 19. století.....	20
5 Knižní vazba 20. století.....	21
PRAKTICKÁ ÁST	22
1 Lichožroutí schránka na knihu	23
2 P íšky a p íše i	25
3 Abeceda.....	26
4 Dívka s pomeran í	28
5 Schránka na ervený diplom	29
6 Obal na Bibli	30
7 Schránka na kapesní slovník	32
8 Mistr a Markétka.....	33
9 Etuje na dení ek.....	35
10 Schránka na elektronickou knihu	36
ZÁV R	37
Seznam vyobrazení	39
Seznam literatury.....	40
P ÍLOHY	42
I P ílohy k textu	43
II P ílohy k praktické ásti diplomové práce - fotodokumentace	56

ÚVOD

K tématu mé diplomové práce mě inspirovala paní Dominika Sládková, otevřená myšlenka stědovkých schránek na knihy, která mě velice zaujala, nebo mi nabídla prostor pro práci s textilními materiály, se kterými jsem měla v úmyslu pracovat.

Význam schránek na knihy ve stědovku byl jednoznačný a zcela funkční – a to ochranný. Ke vzhledu se přihlíželo jen sekundárně s postupem času. Knihy ale potěbují ochranné vazby a schránky i dnes, ovšem s velkým rozšířením knih, s velkou nabídkou titulů na knižním trhu a s rozvojem moderních technologií, si kniha dnešní doby vyžádala nejen ochranu, ale také poutavé výtvarné zpracování s estetickou funkcí. Právě kniha je přítelkou v mnoha situacích, a už v podobě klasické papírové nebo v moderní formě elektronické. Měže ho doprovázet na jeho životních cestách, měže mu být oporou, užitkou, pomocníkem nebo možností úniku z reality. Proto kniha potěbuje i dnes mobilní schránku, která ji ochrání před poškozením na cestách stejně jako v minulosti, ale zároveň bude propojením mezi literaturou a výtvarným světem. Stane se módním doplňkem oděvu, připoutá tak nové i netvářené i ke jejímu přetížení, a samozřejmě bude stále po ruce.

Cílem mé diplomové práce je propojit náměty konkrétní knihy s vnější podobou ochranné knižní schránky, navázat na stědovskou tradici jednotlivých typů vazeb v kontextu současných výtvarných a literárních možností, nových materiálů a technologií. A tím i logicky sloužit mé studijní obor český jazyk a literaturu s Výtvarnou výchovou.

Oporou pro historický kontext práce je ucelená odborná literatura, která shrnuje úzkou problematiku etujů a knižní kultury od samého počátku písma až do dvacátého století. Z teoretické části vychází vytvořené schránky na knihy z textilních a uměleckých materiálů, jež jsou reflexí stědovku. Přidávají jim přípravné studie kresebné i technické, jež tvoří deník jako součást diplomové práce.

Náměty na knižní schránky je ještě rozšířeno o rozměr didaktický, kdy jeden z návrhů je zpracován dříve. Otevírá tak možnosti další významné dimenze pro rozvíjení nápadu a zpracování, nebo dříve tímto nenásilným způsobem mohou najít cestu souasně k literatuře i výtvarnému umění, a to jak z hlediska historie námětu, tak směrem k současným výtvarným možnostem a tvarům.

TEORETICKÁ ÁST

1 Vývoj knižní vazby od počátku do středověku

Pojetí knižní vazby jako „svatostánku“ se nese již počátkem evropské kultury v Evropě v oborech románského umění. Tomu předcházela samotný vývoj písma od nejstaršího obrázkového po vrcholné a nejvíce rozšířené písmo hláskové – ecké a latinské, která se užívají dodnes. Potřeba uchování písemností a textových záznamů si postupně vynutila nejen trvanlivý psací materiál, ale i ochrannou schránku, tedy knižní vazbu, jejímž úkolem bylo především chránit citlivý materiál jednotlivých popsaných listů. Součástí také měla význam pro komplexnost textu a soudržnost listů patřících k sobě.

Materiál, který je dodnes dochovaný, a který je pro nás svědectvím minulosti, je pouhým zlomkem materiálu užívaného v době svého vzniku a rozvoje. Čím delší je časový odstup, tím méně je dochovaných památek, zvláště pak rukopisných, které nejsou ani datované, ani lokalizované, nebo jen velmi nepřísně. V těchto případech stojí v popředí disciplíny – paleografie, jež se snaží rekonstruovat písmo a snaží se zařadit text místně i časově. Druhou v oboru disciplínou je kodikologie, jež *„usiluje komplexním rozбором jednotlivých kodexů a jejich vnějších znaků vystihnout jejich genezi a provést funkci, a tím odhalit prostředí, v němž se rodily jako specifické doklady kulturního, sociálního, politického i církevního vývoje daného teritoria.“* (Bohatcová a kol., 1999, s. 15.).

Knihou a knižní vazbou se lidé začínají zabývat od románského období, ale ještě se nedá přímo hovořit o knihařské profesi, nebo se knihy opisovaly ručně, což trvalo velmi dlouhou dobu, a tedy vázání knih nebylo tak časté. Knihaři byli zpočátku obchodníci s knihami, kteří knihy vázali jen občas, nebo je nechali vázat a opět prodávali. Dalo by se říci, že byli předchůdci dnešních nakladatelů.

„Provazní náplní kniha stvořena byla výlučně vazba knih. Koncem středověku se objevují i jednodušší vazby hospodářského charakteru. Postupně, zejména pak v živnostenském provozování, přibíralo knihařství další druhy výrobků tak, jak je žádala potřeba společenské objednávky – modlitební knížky, hudebniny, obchodní knihy, alba, památníky, různé pouzdra a kazety, podlepování map, pasparty atd.“ (Král, 1999, s. 15.).

1.1 Od obrázkového písma ke knize

Poté, co lidská komunikace a vyjadřování s sebou přinesla nejpravděpodobnější krok v dějinách kultury vůbec, a to vznik písma, jež ušlo tisíciletou cestu k dnešní podobě. Na počátku vývoje stály obrázkové znaky, mnemogramy, neboli mnemotechnické pomůcky, a už uzly, i základy. Dalším stupněm byly piktogramy, které už vyjadřovaly složitější myšlenku, avšak mohly mít různé interpretace. Jen o krok k dalšímu vývojovému stupni jsou ideogramy, které jsou často považovány za první soustavu písma, ale velice složitou, zahrnující několik set tisíc znaků. Pro zjednodušení bylo třeba celou soustavu upravit formou fonogramů, záznamů zvuku a hlásek. Jako příklad takového vývoje se v literatuře uvádí písmo starověkého Egypta, jež dokládá vývoj od hieroglyfů k hieratickému písmu a k demotickému (Obr. 1).

Další cesty vývoje hláskové abecedy jsou složité, prolínaly se struktury ostatních kultur té doby, proto se objevuje řada odnoží abecedy. Z nich má zásadní význam pro naše písmo fénická abeceda, obsahující jen souhlásky, ale s ustáleným pořadím písmen a jednoduchou geometrickou grafickou podobou. Tu převzali a upravili ji svým potřebám i Egypťané. Vytvořili znaky pro samohlásky a uzavřeli pevnou soustavu dvaceti čtyř písmen na geometrickém základě s jasnou formou, psané zleva doprava. Z tohoto tvaru se vyvinula archaická egyptská abeceda, která vyvrcholila ve formě egyptské abecedy a latinky. V dalších vývojových fázích se písmo proměnilo jen formálně, nikoli obsahově, a to v jemných rozdílech různých typů písma.

K uchování a předávání sdělení bylo třeba najít jakýsi nosný materiál, který kráčet cestou v souladu s vývojem písma. Předchůdkyně knihy byly dřevěné destičky s vyvýšenými okraji, zvané tabellae, pugillaria, cerae, jež měly psací povrch pokrytý tenkou voskovou vrstvou, do níž se rylo ostrými kovovými rydly. Destičky se skládaly na sebe a spojovaly se špičkatými zátkami, z pergamenu nebo kovovými kroužky. Podle potřeby destičky je starověcí Egypťané pojmenovávaly diptycha, triptycha a polyptycha. Nejznámější jsou diptycha konzulská, zhotovená ze slonoviny, bohatě zdobená a označená reliéfem konzula, jemuž patří. Používali je pro stručná sdělení nebo se na nich učili psát děti.

Sumerská kultura také používala podobných psacích destiček, ale méně zdobených, z jiných materiálů. Při spojování se také lišil, ale rozšířil se směrem na západ do formy kodexové knihy, oproti tomu na východ se zachovala forma blokove knihy.

1.2 Poátky dnešní knihy

V evropském kulturním okruhu je základní písemnou podobou kodex, který má svou minulost, bohatý historický vývoj a současnou následovnicí dnešní doby – knihu.

Kodex¹ (Obr. 2) vznikl jako nová knižní podoba rozestáním svitek na dvojlisty, které se vkládaly do sebe a spojovaly se. Při vyšším množství listů byla kniha těžkopádná a hledal se způsob, jak celý postup svazování knih zjednodušit a jak zlepšit konstrukci. Výsledkem se stalo svazování několika dvojlistů. Tyto složky se svazovaly dohromady, přidaly se za sebou a sešívaly se ve hřbetu knihy vzájemně k sobě. Tato konstrukce knižní vazby, která vznikla ve čtvrtém století, se dochovala dodnes téměř ve stejné podobě.

„Svazky byly podle popisu chráněny dřevěnými deskami potaženými plechy z drahých kovů, zdobenými zlatnickým způsobem, slonovou kostí a drahokamy.“ (Král, 1999, s. 18.).

Rozšíření a používání kodexu pomohli klesané v Egyptě, vznikaly tzv. koptické vazby z 6. století, jejichž desky byly slepené z listů papyru, dobové lepenky a potažené kůží. Koptové zdobili desky technologiemi, jako je slepotisk, výšba do kůže, barvení kůže a našívání ozdob, které se v Evropě objevily až mnohem později.

Před vývojem kodexu byly rozšířené tedy tabulky, které se vypalovaly nebo se sušily na slunci, jež pochází z Blízkého východu, nebo papyrové svitky, mající původ v Egyptě a později ve starověké říši – zvané rotulus a volumen neboli role (Obr. 3).

Papyrové svitky se vyráběly z rostliny rostoucí v bahenním prostředí zvané papyrus, její šachor. Skládaly se těsně vedle sebe a připevněny k sobě se vrstevily plátky rozestané lodyhy rostliny, které se pak roztloukaly kladívky, aby vypouštěly lepkavou tekutinu, jež je spojila v celistvou strukturu, a sušila se na slunci. Vznikl velmi pevný a trvanlivý materiál, který se navíjel na dřevěné tyčky opatřené na obou koncích knoflíky z rohoviny.

Na svitky se psalo nejčastěji z jedné strany, pokud pokračoval text na zadní straně, nazýval se opistograf, což se vyskytovalo velmi vzácně. Svitky byly ukládány do dřevěných rámečků, zvaných scrinia, nebo do speciálních schránek, zvaných capsae. Na evropském území nikdy nevznikaly svitkové formy knihy, neboť písemnictví přešlo až

¹ Kodex (z lat. codex = kmen, špalek) – moderní knižní forma pozostávající ze složených dvoulistů sešíváných do složek. Psacím podkladem byl od 2. století papyrus, později pergamen (4. století) a papír (14. století). Kodex byl na rozdíl od archaických forem šířením textové i obrazové informace (deska, tabulka i svitek) skladný a užitelný. Ponechává usnadňoval orientaci v textu, od 4. století zcela zobečňoval. (Voit, 2006, s. 471.)

v dob Velké Moravy, ale byly sem p inášeny spolu s k es anskými bohoslužbami. Ve starých rukopisech jsou však doloženy p ípady mísení knižních forem svitk a kodex .

Rotuly se v ur ité mí e užívaly i ve st edov ku, ve spojení s notá stvím a notá skými dokumenty nebo se na n psaly básn , zvlášt v n meckém jazyce, ale již s jinou psací látkou, nežli s papyrem. Dodnes se tato forma uchovávání písemností uplat uje u slavnostních listin, nap . u diplom .

Na druhé stran vznikla v Indii forma blokové knihy spojením jednotlivých list z palmových vláken, jež se vyráb ly podobn jako egyptský papyrus, byly ale neohebné a velmi tuhé. Jednotlivé listy m ly spojovací otvory, jimiž se š rou provazovaly. V ín byla bloková kniha známá již v posledních stoletích p ed naším letopo tem, sou asn ale vyráb li í ané knihy z jednoho pásu papíru, na který se psalo z jedné strany, nebo byl potišt n deskotiskem, p i n mž vznikal velmi výrazný reliéf, a byl složen harmonikovým zp sobem. Tisk a písmo byly chrán né zp sobem skládání knihy typu leporela.

K vysp lé kultu e í an pat í samoz ejm í výroba papíru, která se datuje do roku 105 p . n. l. První papír se vyráb l z hadr podobn jako p i dnešní ru ní výrob papíru. Do Evropy se rozší il až o tisíc let pozd ji. Do eských zemí se dovážel z Itálie a pozd ji z n meckého Norimberku. První papírna v echách je známá od roku 1499 – Zbraslavská papírna.

1.3 Význam knižní vazby

„Vazba je ve svém propojení utilitárních a estetických funkcí nedílnou sou ástí knižní kultury. Zatímco však tišt ný text m že plnit alespo své hlavní, informa ní role již jako polotovar nedot ený kniha ským emeslem (in albis, in crudo), vazba dotvá í knižní produkci, bez níž sama o sob existovat nem že.“ (Voit, 2006, s. 962.).

Zaznamenaný materiál bylo pot eba sjednotit a ochránit, zvlášt u citlivých psacích materiál , proto vznikla knižní vazba. Svázaný knižní blok bylo t eba zabezpe it p ed vn jšími vlivy, aby rychle nepodlehly zkáze.

Podstatou knižní vazby však není její obal, ale stavba knižního bloku a zp sob jeho šití. Um leckým objektem a významným p edm tem výtvarného emeslného zpracování se obaly knih a desky staly až sekundárn .

2 Středověká kniha

Středověké knihy byly velmi těžké a bohatě zdobené. Ochrannou vazbu knihy vytvářeli z dřevěných desek a destiček nejrozličnějších rozměrů a připevnili ji ke knižnímu bloku pomocí pruhů kůže nebo z pergamenu.

Zhotovovaly se i vazby skromnější a méně nákladné, ale mnoho se jich nedochovalo, nebo nebyly příliš opatrovány a byly vystaveny stejnému užívání. V pozdějších dobách jich pak mnoho zničila války a požáry, zvláště v románském období.

„Pro české vazby tohoto období platí totéž, co pro knižní vazbu řady evropských zemí té doby: kniha rukopisně reprodukována byla nákladnou záležitostí a úměrně nákladná byla i knižní vazba. Proto také knižní vazby zvláště ceněných kodexů bývaly až do 15. století zdobeny vzácnými materiály, drahými kovy a aplikacemi drahokamů, polodrahokamů, perel, emailů a ezaných kostí, především u kodexů sakrálního charakteru, kde již sama vazba měla vyjadřovat závažnost liturgické knihy.“ (Bohatcová, 1990, s. 33.).

Zpočátku se opisovaly knihy v též rozměry, s postupným rozšiřováním knih se od rukopisů přešlo k dřevěným a deskotiskům. Později se zmenšoval i formát pro snadnější manipulaci a kvůli přenášení knížek.

Většina knih v raném středověku i v pozdějších stoletích sloužila liturgickým účelům a jen malé množství knih bylo jiného obsahu. Zhotovovaly se v klášterních dílnách od opisu až po konečnou vazbu.

2.1 Nejrozšířenější bohoslužebné knihy

Antifoná (z řeč. Antifoné = odpovídání, z anti = proti, fóné = hlas)

„Soubor antifonů ili krátkých jednoduchých zpěvů přednášených kantorem a chórem při mši na úvod a závěr recitovaných žalmů (antiphonarium missae), případně jako odpověď (responsorium) na modlitbu tenou z breviáře (antiphonarium officii)...“ (Voit, 2006, s. 55.).

Breviář (z lat. brevis = krátký, breviarium = výtah z objemnějšího díla)

„Liturgická příručka pro inšpekční výkony z latinských náboženských textů určených kléru ke každodenní recitaci (obdobně tvořený soubor pro laiky nazýváme hodinky).“ (Voit, 2006, s. 139.).

Evangeliář

„Liturgická kniha obsahující úplné texty čtyř evangelí, ve kterých jsou bohatě iluminovány.“ (Mráz, Raoul, 1996, s. 58.).

Evangelistář

„Liturgická kniha obsahující perikopy, výkony z evangelí, připadající na neděle a svátky.“ (Chodura a kol, 2001, s. 25.).

Graduál (z lat. gradus = stupeň, n. m. Graduale)

„Od 12. století mešní státní zpěv v žalmu v závěru epištolního tení... Později byl termín vztažen na soubor všech mešních zpěvů, který se skládá dle bohoslužebného pořádku...“ (Voit, 2006, s. 308.).

Kancionál (z lat. cantio = zpěv)

„Soubor nenotovaných, anebo novotiskem doprovázených duchovních písní. Systematicky uspořádané písně se dělí na liturgické (ty jsou zpívány při mši) a neliturgické (zpívány při procesích, v průběhu pohřbu apod. Soubor pohřbných písní se nazývá funebrál. Písně byly často doplněny modlitbami a žalmy. Spolu s biblí vytvářejí nejobvyklejší spojnici mezi kostelem a soukromím, nebo jejich obsahová složka suplovala biblickou důvěru, katechismus i postilu zároveň (toto široké ukotvení v každodenní náboženské praxi vyžadovalo též okázale provedenou knižní vazbu).“ (Voit, 2006, s. 430.).

Lekcionář (lectionarium)

„Výkony z kanonizovaných evangelí a části epištol tené při nedělích a svátcích.“ (Voit, 2006, s. 251.).

Misál (z lat. missa = mše, n m. Misále nebo Messbuch)

„Liturgická p írka obsahující mešní formulá e pro celý rok. Vznikl na p elomu 10. a 11. století spojením d íve samostatných mešních knih: sakramentá (úst ední ásti mše zvané mešní kánon a r zné modlitby pro celebranta), lekcioná , žaltá , sermoná (biblické homilie z pera církevních Otc a jiných autorit), ordiná (ob ady p i mši), pasionál (legendy o sv tcích a sv ticích), antifoná , graduál a hymná (hymnické zp vy).“ (Voit, 2006, s. 596.).

Žaltá (z ec. Psaltérion = strunný nástroj doprovázející žalmy)

„Svod 150 žalm ili krátkých elegických, chvalozp vných, d kovných a nau ných básnických útvar , které jsou obsaženy v biblické Knize žalmV tšina žaltá obsahuje na konci hymná , nebo alespo jednotlivé hymnické písn , a naopak, ve zhudebn lé podob byl žaltá p ipojován i ke kancionál m.“ (Voit, 2006, s. 1041.).

Nejsou zde uvedeny zcela všechny liturgické knihy v té dob užívané, jedná se o p ehled nejznám jších, mezi n ž pat í typické rozm rné kodexy a ú ední knihy.

2.2 Výzdoba knižní vazby v dob románské

Románská doba navazuje na um ní otónské, p ejímá vzory anticko- ímské, byzantské a islámské. Bohaté ornamentální motivy erpající z t chto vliv jsou rozší eny o rostlinné a zví ecí nám ty, ásto fantastické, nap . draci, ješt í a gryfové. Oblíbenými geometrickými ornamenty jsou nap . proplétané kruhy, oblouky a páskové ornamenty.

T žké d ev né desky se zdobily malbou, rytím, ezbou nebo se pokrývaly zlatými a st íbrnými desti kami, které se zdobily filigránem. Vzácn jší vazby byly zdobené perlami, drahokamy nebo rytými slonovinovými desti kami nebo na p ední stran pokryté emailem.

Mezi nov nastupující zp soby dekorace pat ilo nap . vysekávání a rytí v plechu zvané opus iterrasile, podkladem bývala barevná k že, nebo hedvábí nebo samet.

Dalším výzdobným prvkem je technika jamkového smaltu na p edních deskách. Principem je vyrytí kresby a vyhloubení míst, jež se smaltem m la vyplnit, na m d ných í bronzových desti kách.

P íkladem je evangeliá z 9. století, uložený ve svatovítské kapitulní knihovn , který je vyzdoben reliéfem ímského konzula sedícího v k esle a který byl pravd podobn v 11.

století obmývala v postavu sv. Petra a ve 14. století byla vazba ještě dozdobena křížem a drahokamy. Později se knihy začaly potahovat křídlem a vzácnými textiliemi, zdobily se slepotiskovými ornamenty a reliéfy.

2.3 Období vrcholného středověku - Gotika

V období gotiky, tj. od 13. do 16. století, se desky z tvrdého dřeva stále potahují křídlem, ale tlustšími hovězími kůžkami, teletinami, vepřovicemi a usněmi z jelenice. Pergamen se užívá u levnějších vazeb, především u mešských, méně často je potahování textiliemi. Vzácné a cenné knihy jsou pokrývány stříbrem, pozlacením a dalšími luxusními materiály. Knihy připomínají špalík, okraje listů knižního bloku často nejsou ořezány.

Typickým znakem gotické vazby je kování, užívané od jednoduchých hřebíků, trnů a hrotů, přes knoflíky, terčíky, nárožní deltoidy, až ke středověkému kování ve tvaru tvrce, známým sponám, zámkům a petlicím, které měly především praktickou funkci. Chránily knižní blok před vnějšími vlivy, jako jsou škodlivci a světlo, teplo, vlhko nebo samovolné rozevírání a oděny.

Ostatní výzdobné techniky souvisejí s materiálem, z něhož jsou vazby vyráběny. Usně se zdobí především slepotiskem, dále prořezáváním, kdy vazba takto zdobená má narušený ochranný povrch a je náchylnější k mechanickému poškození, vzácně se objevuje i výzdoba tepáním nebo puncováním. U velmi vznešených knih je patrné i zlacení nápisů na předních stranách desek.

Vedle koženého obalu se stále ještě objevuje potah textilní, a to z hedvábí a ze vzorovaného nebo hladkého sametu. Oblíbené byly i malé modlitební knížky pro duchovní i věřící, potažené sametem a zdobené kováním.

Kromě domácí knihařské výroby se na produkci podílely knihy dovážené z ciziny, zejména z Francie a Itálie, kam se podnikaly cesty za obchodem, studiem nebo církevními návštěvami.

Výzdobná kompozice se postupně vyvíjí. Na počátku, ve 14. století, jsou knihy zdobené jednoduchým linkováním a naznačováním rámu, později se kompozice stává bohatší a složitější. Plocha desek je lemována bordurami do geometrických polí, která zdobí symetrický desén. Oblíbeným motivem je vždy do křídla rostlina, zvíře nebo lidská figura v přirozených i fantastických tvarech. Pozdní gotika ráda ztvárňuje oválné granátové jablko

neboli brokátový vzor, který se objevuje na textiliích nebo na dekorativním designu. Dalším velmi rozšířeným motivem už od starověké antiky až do závěru baroka je akantový květ.

2.4 Tvarové zvláštnosti gotické vazby

Rozměrné kodexy měly velkou hmotnost, byly vystavené v těmto riziku poškození, měly ochranné nožičky, které zamezovaly mechanickému poškození knihy, v nich kterých případech byly jen naznačeny do tvaru hrotu nebo trnu na dolním okraji knihy. Největší rukopisnou knihou na českém území je Kodex Liber Gigas o rozměrech 89,3 x 49 cm, sestavený z 309 pergamenových listů (jiné prameny uvádí listů 320). K jeho přenesení nebo jakékoli manipulaci bylo potřeba 3 lidí, aby ho unesli, jeho celková hmotnost byla 75 kg. Největší tištěnou knihou je Máj K. H. Máchy z roku 1925 s rozměry 68,5 x 49 cm a hmotností 7,5 kg.

2.4.1 Vazba sáková

(též pytlíková, německy Buchbeutel nebo Beutelbuch)

„Typ knižní vazby s celokoženým, hedvábným nebo sametovým pokryvem přesahujícím obě desky přes dolní okrajku a tvořícím tak dvoudílný sáček, jehož volné konce jsou zavázány na uzlu šemínkem a přivšeny k opasku.“ (Voit, 2006, s. 974.).

Tato vazba (Obr. 4) je typická pro malé modlitební knížky, breviáře, které tak nebyly těžké, byly snadno přenosné a stále po ruce. Nosily se připevněné k pasu, tím plnily praktickou funkci kapsy u oděvu, nebo volně v ruce, ale i přes rameno jako ranec. Vznikaly od 13. století, velkým módním trendem byly především v době gotické a přetrvávají do rané renesance, tedy do 16. století. Ta část, která přehlívala, byla dlouhá stejně jako kniha, stahovala se šňurami, někdy se svazovala uzlíkem, knoflíkem i háčkem, aby se mohla zavázat v pase. Postupně se přehlíval zastihával. Dokladem o této vazbě jsou mnohé dobové plastiky a výtvarná díla, je oblíbeným atributem svatce, ale do současnosti se dochovalo pouze několik exemplářů z konce 15. století.

2.4.2 Vazba obalová

(také plášťová, n. m. Hülleneinband)

Celokožená vazba, jejíž chlopň přesahují rozměr desek tak, že po zavěšení knihy se chlopň poskládají přes sebe a kniha vypadá jako balíček (Obr. 5). Alternativním vazebním materiálem bylo hedvábí nebo samet, jež byl přišíván ke spodním deskám. Chlopň mohly být opatřené sponami nebo emínky, které ještě po zabalení knihu přepásaly, aby se nerozbalila a zůstala v bezpečné a snadno přenosné schránce.

Tato forma knižní vazby byla rozšířená v období 14. až 16. století u psané i tištěné knihy, vznikaly i její modifikace. Například chlopň našívané i k přední desce a ke hřbetu nebo horní chlopň svazované na způsob sákové vazby.

2.4.3 Vazba obálková

(n. m. Klappenband)

Měkčí knižní vazba užívaná ve 14. – 16. století (Obr. 6), pokrývající desky byly kožené nebo pergamenové, v nichž některých případech byly vyztužené, ale jen papírovým listem, který nechal vazbu její ohebnost. Konstrukce je podobná dnešní dopisní obálce – zadní deska byla prodloužena tak, aby vytvořila ochrannou klopň přes zavěšenou knihu až do poloviny vrchních desek, horní a dolní okružka však chráněné nebyly. Kniha se ještě zapínala ozdobnou sponou nebo přezkou (lat. fibula). Někdy se tento typ vazby nazývá kopert (z latinského slova coopertorium, tj. knižní deska).

Hřbet stědovky knihy se vyztužoval hvozdíky, prošívával se a stehy pak byly viditelné i dekorativní funkci. Výztuhy se zdobily knoflíky, proezáváním a prosekáváním. Později funkční prvky knihy již neplnily účel estetický.

2.4.4 Vazba s elistmi

V menším počtu se vyskytovala knižní vazba s elistmi, jež měla výrazné hranové přehyby – elisti, které do sebe zapadaly, respektive vrchní část desek tvořila víko, a tak chránila knižní blok před poškozením i jinými vlivy. Z boku mohla mít zdobené kování, jež spojoval zámeček. Kniha pak byla velmi praktická, sloužila jako cestovní kufřík nebo připomínala formu krabice (Obr. 7).

2.4.5 Knihy se sponami a kováním

Spony na knižní vazbách (Obr. 8) sloužily opět praktickým potřebám, chránily knihu před vnějšími vlivy i před otevřením. Nejčastěji byly dřevěné, ale objevovala se jen jedna nebo dvě. Kůže pás s kovovou petlí byl upevněn do spony na zadních deskách a zapínal se do spony na deskách předních. Spony bývaly také celokovové, zdobené ornamenty. Jsou užívané i v renesanci a byly součástí vazeb i v 18. a 19. století. Jednodušší vazby se zapínaly hedvábnými a línými šňůrami a stužkami.

Jiným způsobem uzavření bylo zamykání knih na zámek na přední straně desek, aby se ochránil obsah textu před nepovolanými osobami, tedy jakési bezpečnostní zařízení. Listy tak nemohly být porušeny nebo dokonce vytrženy. Tento způsob zajištění vyžadovaly knihy právnícké, zápisné i zemské.

Ochranným opatřením u velmi těžkých knih, které ležely na pultech, nebo se s nimi nedalo jednoduše manipulovat, byl silný kovový pruh v dolní části desek nebo úzká kovová lišta, které chránily hrany desek před brzkým poškozením.

Dalším kovovým funkcí doplňkem knih užívaných ve veřejnosti byl zábrus (Obr. 9), který připevňoval knihu k podstavci a zamezoval tak jejímu upadnutí, přemisťování nebo zcizení. Součástí knižní vazby bylo kovové okolo, ke kterému se zábrus připevňoval. Kniha na zábrusu se nazývala „liber catenatus“, přetrvala do renesance a v některých případech do současnosti, například telefonní seznam nebo jízdní řád.

2.4.6 Ochranná pouzdra

Vzácné knihy a krásné vazby byly často ukládány do ochranných pouzder a kazet, zvaných *camisia*, v Irsku nazývaných *cumdach*. Zmínky o krásných stříbrných a zlatých ochranných pouzdrech evangelií se nacházejí ve zprávách Gótů z 6. století. V českém prostředí se objevuje poznámka o umělecké schránce ze zlata a perel na část rukopisu získaného Karlem IV. na cestě po Itálii roku 1354. Ale další zprávy o osudu pouzdra i rukopisu nejsou známy.

3 Renesan ní knížní vazba

Primárním posláním knížní vazby je trojí, za první spojuje knihu v celek, za druhé je její ochranou a nakonec knihu zdobí. To platí ve všech případech, a už je jakýkoli povod výtvarného objektu. Zvláště v renesanci hodnota knihy a její vazby stoupla, nebo vynález knihtisku a s ním související rozšíření knih si vyžádalo vznik samostatného knihvazba ského emesla.

Gutenberg v tiska ský stroj založený na principu voln pohyblivých liter, ze kterých se skládaly celé stránky, p evratn snížil cenu knih a rozší il možnosti lidské vzd lanosti. Stoupla poptávka po knihách sv tského charakteru a zvýšil se i počet osob zabývajících se knihou a knížní vazbou. Nevyhnuteln tedy p išly nové zm ny v této oblasti, p edevším ve sm ru technického zpracování, ve zleh ení a zm n materiál , a v neposlední ad ve formátu knihy.

Pergamen byl nahrazen papírem - leh ím a levn jším, t žké k že vyst ídaly k že leh í a barevné, a d ev né desky velké hmotnosti byly vytla eny lepenkou. Místo rozm rných ru n psaných knih se rozší ily tišt né knížky menších formát , zvláště kvartového a osmerkového (tém odpovídající dnešnímu A4 a A5 formátu).

Výzdobná kompozice je složitá, soust e uje se na p ední desku, h bet z stává bez dekorace. Pro eské renesan ní vazby je typická kompozice rámová, charakteristická pro slepotisk, jejímž základem je linka a vále ek s osnovou obdélník soust ed ných na výšku; kompozice dominantová, jež se uplat uje u zlatené vazby, kdy dominanta, tj. geometrické pole zpravidla ražené, s libovolným ornamentálním, figurálním i jiným motivem, je umíst na na st edu p ední desky; a kompozice smíšená.

Renesan ní doba p ináší mimo jiné i novou výzdobnou techniku z Orientu, a to zlatení plátkovým zlatem, které se uplat ovalo na deskách z k že, ale i na o ízce. Tento způsob dekorace nabídl nové možnosti a b hem následujících let se stal nejdokonalejší technikou užívanou až do sou asnosti.

4 Knižní vazba od baroka do 19. století

Vliv barokní kultury na knižní vazbu v 17. a 18. stoletích byl opožděný z důvodu třicetileté války a jejích následků. Knihařští i bohatí zadavatelé uprchli do exilu a zdejší hospodářské i kulturní podmínky byly velmi těžké. Knižní kultura se z nich vzpamatovávala až do 19. století. Rozvoj knižní vazby však plynul směrem vpřed ve Francii, v Itálii a v Anglii, nikoli však tak rychlým tempem, nebo se umělecké objekty tvarovaly v přechodové manýristické vývojové fázi.

Důsledkem úpadkových podmínek v 17. a 18. stoletích knižní vazba přežívá ve starších prvcích pozdní renesance, v ornamentech i v kompozici. Knižní produkce se týká v tšinou klášterních dílen, vzácnější knihy se zdobí slepotiskem, svetské vazby v levném jednoduchém provedení se potahují tlakem usní na lepenec nebo na dřevě, nejprostší vazby svazovaly domácí píručky, zpěvníky, kramářské písničky, kalendáře apod.

Barokní desky jsou zdobené převážně zlatem, kompozice je v tšinou smíšená, ornamenty vycházejí z manýrismu, jedinečná je bílo-zlatá barevnost. Nově se bohatě zdobily i hřebety knih, které se podkládaly papírem před potažením, aby se vyrovnala políčka mezi vazy, a hřebety se mohly zdobit vytlačováním.

Vlivy francouzské knižní kultury pojmenovávaly styly a druhy výzdoby, například „a la fanfare“ (fanfárový) s jemným bohatě zlaceným vzorem ve tvaru spirál a s proplétaným páskovým ornamentem (Obr. 10). Oblíbenými vzory jsou drobné ornamenty v pásech nebo po celých deskách.

Rokoko pak přináší krajkový styl s vlnitým vzorem ve tvaru kruhu nebo kruhové výše, kromě této zdobné techniky jsou rokokové vazby velmi bohatě zlacené a převládá rokokový ornament postupně přetvořený v abstraktní tvary, plameny i hřebeny. Dominantními motivy jsou kultovní symboly mariánské, svatováclavské, svatojánské a jezuitské. Vazby jsou potahovány křídlem, brokátem, hedvábím a převážně sametem. Na textilie jsou našívány krajky, proužky, prýmký, zlacená mramor, stříbro, perly, malované materiály, emaily a další.

Pro rokokové období je typické zhotovování knih malých formátů zpěvníků a modliteb potažených hedvábím, safiánem² i pergamenem. Kovové spony se uzavíraly trnem na

² Safián je mramorová, lesklá useň jemně kadeňá. (Král, 1999, s. 35.).

hran p ední desky, jiné kování se vyskytuje jen z ídka, zvlášt u renovování a oprav staršího nebo poškozeného kování.

Klasicistní vazby po átku 19. století se vyzna ují st ízlivostí, jednoduchým zdobením, nap . lemem nebo jen ráme kem, vzorové ornamenty erpají nám ty v antice – kv tiny, girlandy, vázy apod. Bohat zdobený zlatem je stále h bet knihy.

5 Knižní vazba 20. století

Ru ní a pr myslové vázání knih ve 20. století ovliv uje sériové vydávání knih. Na p elomu století se objevují tzv. mluvící vazby, pro n ž je charakteristický obraz í symbol na p ední desce nazna ující obsah knihy. Ilustrace nalepené na deskách celoplát né vazby pocházely z dílen významných mistr , jako nap . Mikoláš Aleš nebo Lud k Marold a spousta dalších.

Úlohu „mluvících knih“ postupn p evzala knižní obálka nebo p ebal, který se stal neodd litelnou sou ástí knihy do dnes. Desky knih v minulém století se zdobily již pr myslov a do pop edí se dostává význam typograf , kte í ešili úpravu celé knihy.

Rozvíjí se vedle sebe dva sm ry výroby a zpracování knižní vazby. Jedním sm rem se ubírá sériová výroba ruku v ruce s rozvojem technologií, ale na druhé stran ve t icátých letech dozrává nakladatelská vazba a um lecké kniha ství, které se stává zcela svébytným oborem. Prosazuje nové materiály a výzdobné techniky, které zpracovává na vysoké emeslné úrovni.

Vznikají autorské knihy velice specifické a s výrazným autorským rukopisem, jejichž auto i knihu sepsali a zároveň ji typograficky upravili a ilustrovali. Tento trend se v sou asnosti stále více rozši uje.

Poslední historické období ve vývoji knižní vazby jen stru n nazna uje, že 20. století je velmi bohaté na knižní vazbu, touto um leckou oblastí se zabývalo a zabývá mnoho výtvarník , nechci se tedy zabývat jejich jmény, nebo vý et í jejich charakteristika by byla velmi obsáhlá.

PRAKTICKÁ ÁST

Vybrané knihy jsou zaryzeny libovolně a vychází z mé osobní zkušenosti a z životní cesty, na které mám jakým způsobem prostoupily a zanechaly stopu.

1 Lichožroutí schránka na knihu

Výtvarné zpracování obalu na Lichožrouty Pavla Šruta vychází z jednoho z hlavních motivů knihy, a to jsou ponožky, jimiž se záhadné lichožroutí bytosti živí. Pojídají vždy jen jednu z páru, a tak z ponožek dělají „lichá e“ – odtud lichožrouti jako živočišný druh se specifickými fyziologickými vlastnostmi. Součástí je i kniha pro děti, kterou ilustrovala Galina Miklíková, vyšla v roce 2008. Nese realistický moderní příběh dobra a zla v rovině nadpřirozených fiktivních bytostí, dospělým lidem utajených, který zaujme nejen dětského čtenáře.

Na stránkách uvnitř knihy se střídá humor, napětí, dobrodružství, ale i vážné lidské situace a osudy, které se promítají na linii psychického vývoje hlavního lichožroutího hrdiny Hihlíka.

Na první díl knihy navazuje pokračování příběhu Lichožrouti se vrací, pro který jsem vytvořila druhý obal.

Vybrala jsem Lichožrouty právě kvůli lichým ponožkám, nebo ještě před jejich přetiskem jsem začala nosit různé liché ponožky i podkolenky, jako specifický doplněk odůvodnění.

Výtvarnou myšlenkou je propojit nosný motiv příběhu s podobou etuje na základě větší souvislosti. Výchozím motivem pro obal na knihu jsou ponožky, které vytváří kompozici, jež zachovává jejich tvar nebo ho přizpůsobuje formě tašky. V případě obalu prvního dílu knihy (Obr. 11) je kompozice zhuštěná a ponožky harmonicky kopírují své tvary v červeně-žluté barevnosti. V případě schránky navazujícího druhého dílu (Obr. 12), je kompozice volnější a dává prostor většímu barevnému kontrastu žluté a modré. Obaly na oba díly zachovávají stejný základní typ, jenž reflektuje strukturu sákové vazby (viz kapitola 2.4.1 Sáková vazba, str. 16), stahující se šramy.

Technické provedení obalu se skládá z vnitřní a vnější části bavlněné textilie, které jsou do sebe vsazené a kopírují přesně klasický tvar a velikost knihy. Vnitřní část je zpevněná vliselinem, aby držela pevný tvar, vnější strana obalu je ručně pošíta ponožkami. Pro stahovací šňůru je ve výšce knihy vyšíty tunýlek s pruhovými prvky. Taška má dlouhé závěsné

ucho, aby mohla být nošena přes rameno. U Lichožrout je ucho zavěšeno za stahovací šňůru, a je i ze stejného materiálu, kdežto u Vraccjících se lichožrout je ucho z materiálu jako taška, doplněné ozdobnou nolkovou šňůrou, všité mezi vrstvy tašky. Obě přenosné schránky tvoří celistvý celek, který spojuje základní motiv ponožek, jež je typický pro oba dva díly lichožroutích přístrojů.

2 P íšky a p íše i

Knihy vydané roku 2005 op t z dílny Pavla Šruta a Galiny Miklíkové ur ená d tskému tená i p ináší barvitý obraz o strašidelných postavi kách, kterých se n kdy mohou d ti bát, formou hravé poezie. Netradi ní formát knihy a veselá barevnost mi byly inspirací pro vytvo ení mobilní ochranné schránky nošené kolem pasu.

Spojitym prvkem mezi knihou a obalem na ni je barevnost a motiv strašidelnosti. Zám rn jsem zachovala výrazný veselý zelený odstín bavln né tkaniny v kombinaci s ernou chlupatou textilií symbolizující sv t p íšer. Výtvarný zám r je založený na kontrastech, a to na struktu e materiálu – hebká tkanina a chlupatá textilie, na síle materiálu – tenká bavlna a silná chlupatina, na barv – zelená a erná, na symbolice materiálu i barvy – veselost a hravost oproti strašidelnosti a tajemnosti, ale využívá i výrazného kontrastu rozm ru stran formátu knihy.

Etuji jsem vytvo ila ve dvou variacích, z nichž první (Obr. 13) podtrhuje atypický podlouhlý formát knížky, zapíná se st edovou p ezkou na patent. Zachovává jednoduchou kompozici a ísté linie, nezobrazuje žádné konkrétní siluety. Druhá varianta (Obr. 14) zachovává tutéž barevnost, ale popírá formát. Naprosto ho m ní ve sm ru horizontálním. Schránka na knihu je dopln ná o erný tyl pokrývající zelenou tkaninu. Kompozi ním prvkem dotvá ejícím vyváženou strukturu povrchu jsou p ehyby tylové vrstvy a erný p lkruh p íšitý výraznými stehy. Netradi ní zapínání založené na š rkovém zavazování tvo í výrazný estetický prvek, ale je také sv dectvím o výchozím st edov kém typu sá kové vazby, jejíž p esahy se postupn zkracovaly (viz kapitola 2.4.1 Sá ková vazba, str.16).

Etuje je ušita z n kolika materiál , které se dopl ují. Ob varianty jsou technicky sestavené ze dvou kapes do sebe vložených, z nichž vždy ta vnit ní je vyztužená, aby držela tvar, a ta vn jší tvo í zdobenou stránku obalu. Všechny kraje jsou za íštné, obaly dopl ují pásky ve dvou barevnostech, jež je možné mezi sebou st ídat, nebo mohou být sou ástí obou tašti ek.

Veselá knížka Pavla Šruta m že být dobrou spole nicí na cestách v ásech dobrých i v ne ásech, zvlášt pokud cestujete ve spole nosti d tí. M že také zahán t strach z p íšek, které nás mnohdy straší, i když asto jen v naší mysli.

3 Abeceda

Šmalcova Abeceda určená pro děti, vydaná nakladatelstvím Baobab, upoutala mou pozornost především svou nevěšdní barevností. Kombinuje zvláštní tlumené tóny, které působí zastarale, ale vytváří tak příjemné barevné spektrum. Nezachovává ani klasický knižní formát. Synchronizuje moderní grafické zpracování se současným jazykem, což knihu jako celek velmi oživuje a vyzdvihuje z výtvarného i literárního hlediska.

Abeceda jako základní materiál jazyka, bylovka mla provázet již od útlého věku, o to světlí hravostí a nadšením pro poznávání nových věcí a situací. Schránka na Abecedu je hlavně pro maminku, která je dítěti průvodkyní a tráví s ním většinu svého času. Proto má stále po ruce knihu plnou písmenek a obrázků vždy, když je potřeba.

Obal na knihu jsem vytvořila také ve dvou variantách, neboť námitky abecedy je velmi nosný a přináší celou řadu nápadů a možností.

V první podobě (Obr. 15), jsem našla inspiraci pro výtvarné zpracování v dosavadním studiu na pedagogické fakultě. Východiskem mi byla tkaničková abeceda, kterou jsem vytvořila na semináři písma doc. Vondráka. Tento motiv jsem zopakovala jako výborný hravý prvek, rozvinula jsem ho o vznikající slova. Tedy nejde už jen o jednotlivé tvary písmen a jejich podobu, ale o to, že z písmen se můžeme skládat a tvořit slova.

Na schránku s tkaničkovou abecedou jsem hledala taková slova, aby dávala smysl po přechodu tam i nazpět. Je to jazyková hra, jejíž podstatou je navlékání písmenek, jde zároveň i o hříčku výtvarnou, a to z hlediska členění plochy na barevná pole, jimiž se provlékají různobarevné tkaničky, kde děti mohou cvičit jemnou motoriku.

Vše se odehrává ve žlutých, zelených, cihlových a modrých tónech v případě obou variant etují, to je propojující prvek mezi knihou a schránkou na ni. Kromě této spojitosti je mezi nimi souvislost prostřednictvím písmen.

Druhá varianta obalu na knihu je stručnější a jednodušší (Obr. 16), navazuje na tradici středověké obálkové vazby (viz kapitola 2.4.3 Vazba obálková, str. 17) a drží se žlutozelených tónů, které dokresluje jemný modrý akcent, jenž je tvořen šroubkou obkličující písmena. Závislé ucho tašky, je kratší a vyztužené měkkou vycpávkou.

Výtvarným záměrem je propojit knihu a obal na základě barevnosti a písma. Technické řešení obou obalů se zakládá na bavlněné textilií, příjemné na dotek. Jsou do sebe vsazené

kapsy, z nichž jedna je zpevněná výztuhou. V případě první varianty jsou skládána barevná pole vedle sebe, jsou spojena šitím a v závěrečné fázi mechanickým procesem doplněna proužkami na provlékání tkaninek ve tvaru písmen. Obal na knihu je nošen přes rameno, zapíná se provlečením tkaninky přes všité zapínací pole.

Druhá varianta je technicky méně náročná, zdobné komponenty tvoří našité aplikace ve tvaru písmen. Schránku zapíná obálková chlopa ve tvaru písmene D.

4 Dívka s pomerančím

Knih norského spisovatele Josteina Gaardera, která vyšla v letech v roce 2004, byla pro mne velmi silným zážitkem. Příběh vypráví patnáctiletý chlapec, kterému se dostal do rukou dopis od otce, který zemřel před jedenácti lety, a teprve nyní ho našla chlapcova babička ukrytý ve starém kořínku v garáži.

Dopis je poselstvím, které je dítěti sesláno až v době úrodné intelektové zralosti, jinak by jeho četba byla bezpříčinná. Chlapec skrze psaná otcova slova poznává oba své rodiče, jejich cestu k lásce a k naplnění života. Postupně se s nimi sblíží. Paralelně vedle sebe stojí příběh v dopise, kde je popsáno nadšené hledání života, trpělivé překonávání překážek, a tím i překonávání svého já a cesta za vlastními vytouženými sny. Na druhé straně je realita, kde se dospívající dítě musí vyrovnat s odkazem svého otce, přijmout ztrátu blízké osoby a přijmout smrt jako součást života. Což je zvláště v tomto přechodném věku mezi dětstvím a dospělostí složité.

Motiv pomeranče, který se objevuje v titulu knihy, ale je uvnitř příběhu jako součást milostného vztahu mezi chlapcovými rodiči jsem použila i na knižní obal (Obr. 17), který těsně obepíná knihu. Propojuje se tak prvek z fikčního světa s reálnou podobou etuže. Opakuje se tvar pomeranče, tedy kruhu, v odstínech oranžové a hnědé kůže, která strukturou připomíná pomerančovou kůru a barevností navazuje na i na desky knížky.

Podvodní myšlenka obalu, kterou jsem realizovala několikrát, ale vždy bez uspokojivého trvalého stavu, byla vytvořit etuži z pravé oloupané pomerančové kůry. Ale přírodní netrvanlivý materiál podlehl několikrát zkáze, a tak jsem přešla ke strukturu jiné, a tedy ke zvířecí kůži, kdy výsledek odpovídá mému záměru a navíc dává větší prostor pro diagonální kompozici.

Závazný trah je dlouhý, a dekorativně prošívaný jedním stehem, kniha se nosí přes rameno. Technický postup spočíval ve spojení vnitřního a vnějšího obalu ve tvaru knihy pomocí našití kožených barevných kruhů. V poslední fázi se všilo závazné ucho a zapínání, jež vychází ze středové obálkové vazby (viz kapitola 2.4.3 Obálková vazba, str.17), ale je značně zmenšeno.

5 Schránka na červený diplom

Schránka na červený diplom (Obr.18) je vlastně obal na obal. Vychází ze starověkých schránek, zvaných capsae, které sloužily k ukládání papyrových svitků, jak popisuje kapitola 1.2 Počátky dnešní knihy (str. 10). Na ně navázaly středověké rotule k uchování notářských dokumentů. V současnosti se tento typ ochranné schránky užívá pro slavnostní dokumenty nebo listiny v různých rozměrech.

Tuto formu ochranné schránky jsem zvolila právě pro uchování velmi slavnostního dokumentu o ukončení studia. Vycházím z metaforické barevnosti listiny, kterou jsem chtěla promítnout do vnější podoby etuže. Spojitostí mezi dokumentem a obalem je tedy červená barva. Červená, která pro mne nese význam vznešenosti a vážnosti, ji kontrastně doplňuje. Červené proužky na schránce vytvářejí dojem nepravidelnosti a uzavřenosti, jako symbolu ukončení jedné z životních etap.

Tylové zavírání schránky odlehčuje vážnost obalu a hravě porušuje pravidelnost. Tato schránka není opatřena závěsným uchem nebo jinými úchytkami pro přenos dokumentu, nebo je určena k uchování dležitě listiny, kterou stěžíme na dle stojném slavnostním místě.

Zvolený filcový materiál, je velmi dobře tvarovatelný a zároveň dostatečně pevný, aby dokázal udržet svůj tvar.

Technické řešení etuže se zakládá na kopírování tvaru pevného tubusu, jež chrání dokument primárně před zdeformováním. Filcová role je sešita tak, aby tvořila tunel pro tubus. Spodní otvor zajišťuje všitá filcová výplň. Vrchní otvor je přístupný, uzavírá ho tylový klobouček z dvojité vrstvy materiálu provlečený kloboučkovou gumou pro lepší manipulaci.

6 Obal na Bibli

Nejrozšířenější a nejčtenější kniha na světě je právě Bible. Začíná se psát tisíc let ještě před naším letopočtem a obsahuje mnoho rozmanitých textů. Dnes stejně jako v minulosti je posvátnou knihou v mnohých kulturách. Ve středověku provázela lidskou populaci na každém kroku, lidé ji ochraňovali a střežili každé slovo. Právě přesná pouzdra na Bibli se stala inspirativním zdrojem pro rozšíření přesných ochranných etují na knihy všech žánrů, počinaje biblickou tematikou a konče svetskými náměty.

Církev spatřovala ve svých dějinách velkou úctu k Písmu svatému, jako setkávání se s Božím slovem a klesané víře, že Bible předává poselství lidem.

Stejně tak i já jsem si vybrala Bibli pro svou práci, neboť vím, že předává lidem své poselství v mnoha různých směrech. Například prostřednictvím trefných přísloví nebo skrze moudrost krále Šalamouna, ale i v dalších jiných ohledech, o kterých bych mohla mluvit velmi obsáhle, ale to není mým záměrem.

Schránku na Bibli s textem propojuje symbolika barev. *„Fialová je barva nacházející se mezi červenou a modrou, často symbol zprostředkování a rovnováhy (mezi nebem a zemí, duchem a tělem, citem a rozumem), míry a umírněnosti. V klasickém umění je často barvou Kristova utrpení a odkazuje na úplné spojení Boha s člověkem v Kristově utrpení a smrti. V katolické liturgii symbolizuje vážnost a kající mysl, proto je barvou adventu a postní doby. V lidové symbolice bývá barvou věrnosti.“* (Becker, 2002, s. 70.). Bílá barva na obalech symbolizuje čistotu, nevinosti a duchovní hloubku.

Vytvořila jsem dvě etuje s myšlenkou spojení posvátného textu a civilního obalu. Jedna ze schránek je přesná ve formě malé tašky uvazované kolem pasu (Obr. 19). Má dvě funkční menší kapsičky zapínané na zip, které slouží pro uschování drobných liturgických předmětů nebo pro uložení textových poznámek či jednotlivých veršů. Zavírá se na zip zapínaný ve dvou směrech proti sobě a kombinuje pouze fialovou a bílou barvu.

Druhá schránka na knihu (Obr. 20), jejímž základním textilním motivem je zip, který kromě své primární funkce zapínací vytváří skrytý motiv kříže. Ten vzniká překládáním zipů přes sebe. Etuje v základní vínové barvě desek, kterou doplují barevné zipy, se nepřenáší ve formě kabelky nebo kapesní tašky, ale ukládá se do jiné tašky, pokud se odnáší, nebo zůstává stále na svém určeném místě.

Tento typ schránek vychází ze středové vazby s elistmi (viz kapitola 2.4.4 Vazba s elistmi, str. 17), která připomínala kufík nebo tvar krabice.

Technicky jsou obě vazby velmi složité pro náročnost vsívání zipů, což dokládají i přípravné práce. Ozdobný přední steh, který zipy připevňuje, se objevuje na obou variantách schránek na Bibli.

7 Schránka na kapesní slovník

Slovník sice není beletristickou knihou, která má svou poetickou podstatu, ale mnohé z nás doprovází na dalekých cestách a je potěšným společníkem při dorozumívání. Proto patří mezi knihy, na něž jsem vytvořila ochranné obaly, neboť samotné se stal poradcem v bezradných komunikačních situacích.

Knihoběžného každodenního užívání je právě takovou, jež potěbuje ochranu před povětrnostními vlivy a mechanickým poškozením. Měla by být stále po ruce a snadno přístupná, abychom nelovili na dně velkého cestovního zavazadla, když bývá třeba.

Tyto potěby naplní schránka z PET fólie na Anglický slovník (Obr. 21). Pouzdro na slovník se navléká na pásek a nezapíná se žádným poklopem nebo chlopní, aby k němu byl snadný přístup.

Netradiční materiál - fólie z PET lahví - sice není textilní, ale dá se vlivem horkého vzduchu tvarovat. Nabízí řadu výborných vlastností, jako například stálost, tvárnost, poddajnost, vysoká odolnost, pevnost, snadná dostupnost, široké spektrum barev a v neposlední řadě recyklovatelnost. Práce s ním je náročnější a pro děti nebezpečná, proto s ním nemohou pracovat. Tvar etuje vznikl tavením fólie horkovzdušnou pistolí přes kovovou šablonu.

Vlastnímu obalu předcházela technická studie možností tvarovatelné hmoty a barevná formace plochy. Kromě zkoušky materiálu jsem ho musela nasbírat, což ale dnes není problém při velkém množství druhů minerálních vod v PET lahvích.

Cílem práce s tímto materiálem bylo přetvořit ho do potěbné podoby a zopakovat motiv britské vlajky, která napovídá, že jde právě o slovník anglický, tím se propojila kniha a její obal. Dodržuje i barevnost ve stejném duchu, i když všechna červená fólie nejsou stejně červená a některá vlivem tepla změní i odstín. Záleží na druhu plastu. Myslím ale, že kombinace více odstínů jedné barvy přináší výraznější výslednou podobu.

Nelze jednoznačně určit, ze kterého typu středové vazby tato schránka vypadá, ale mísí se tu typ vazby sákové se zkráceným přívěsem a vazby selistmi, kdy hranové přehyby zůstaly spojené.

8 Mistr a Markétka

Vrcholné dílo M. A. Bulgakova vychází posmrtně v roce 1967. V románu se mísí několik časových rovin, prolíná se příběh starozákonní doby o Ježíšovi a Pilátu Pontském s autorovou současností, v níž se vykresluje satirický pohled na Moskvu té doby a její poměry, ale také reálný propletenec Mistra a Markétky. Celým textem proplouvají pekelné Fantaskní postavy, navazující na faustovskou linii. Ty provází člověka od počátku v knize, objevují se tedy jako mocná stvoření v minulosti i současnosti. Celkově se dá román shrnout jako filosoficko-historický s fantaskními groteskními motivy s nadčasovými myšlenkami o odpovědnosti, lásce, ale i pokrytectví a samolibosti.

Má osobní zkušenost s knihou je velmi zvláštní, neboť se objevila v polici mezi mými v knihovně úplně náhodou, ne-li záhadou. Pátrala jsem po majiteli, ale ke knize se nikdo nehlásil, tak nezbývalo nic jiného než číst...

Příběh jsem naprosto pohltil, protože jsem těm nepočetným. Dotýkaly se mě filozofické myšlenky a především věčný a nikdy nekončící zápas mezi dobrem a zlem. Z mnoha postav, které se dějem proplétaly, jsem pro etudu vybrala postavu personifikovaného kocoura Kocoura, který mi naháněl hrůzu, ale zároveň fascinoval. Kocoušův podivná bytost se objevuje na obou variacích schránky na knihu. Na jedné z nich (Obr. 22) se ještě kromě konkrétního motivu kocoušův na provedení schránky prolínají barvy bílá, červená, černá a zelená, které symbolizují nebe, peklo, temnotu a ábelské zelené kocičky. Kravata navíc označuje zlidštěnou zvířetinu. Schránka se nosí připevněná k bílému pásku a reflektuje tradici stěhovavé obálkové vazby (viz kapitola 2.4.3 Vazba obálková, str. 17), ale má značně zúženou zavírací chlopu a je sešitá po stranách, to znamená, že kniha je dostatečně chráněná ze všech stran.

Druhá variace Bulgakovské knižní schránky se odehrává ve stejné kombinaci barev (Obr. 23), jen v jiném poměru v sobě. Bílá se vyskytuje pouze jako jemná linka vykreslující detaily kocoušův vyšití. Vnější strana etudy zářivě červenou barvou, oproti tomu vnitřní strana ztemnělou černou tkaninou. Schránka se nosí přes rameno a vychází ze stěhovavé sádkové vazby (viz kapitola 2.4.1 Vazba sádková, str. 16) obměnou zkráceným přívěsem. Zapíná se na patent.

Záměrně jsem chtěla na etujích vyjádřit propojení mezi nebem a peklem nebo dobrem a zlem prostřednictvím barevné symboliky a výrazného motivu černého kocoura, který pekelně vyznívá v kontextu obsahu knihy.

Obdobně zpracování tvoří bavlněná textilie s našitou koženou aplikací. Technické řešení spočívá ve vsazení dvou kapes do sebe, které zašívá ozdobný černý steh. Když je použita na dekoraci schránky, je příjemný tvárný materiál, jenž nevyžaduje zašívání a vyznívá nenahraditelným efektem.

9 Etuje na deník

Předpokládala jsem, že na které dívky školního věku, si píše osobní deník. Odpovědi na dotazy se moje předpoklady potvrdily. I já sama jsem si deník psala, ale pouze do doby, nežli začalo být těch událostí příliš mnoho a už jsem je nestihala zaznamenávat.

Tento specifický typ osobní zpodobení si zaslouží ochrannou schránku, a to nejen před mechanickým poškozením i opotřebením, ale i před nedovoleným přetiskem cizích osob.

Deníková etuje by se snadno mohla stát zajímavým a velmi nošeným módním doplňkem, nebo se týká v kovové skupiny, která určitě projevuje zájem o tuto oblast.

Abych propojila schránku a deník obsahově, zvolila jsem jemnou dívčí barevnost růžové a šedé s černým akcentem, a motiv každodennosti vyjadřuji hodinami (Obr. 24). Abstraktní velmi jednoduchá, která nás posouvá a vzdaluje od všeho a ničeho. Díky tomuto relativnímu pojmu se dokážeme orientovat ve společnosti, ve světě a často nám pomáhá, abychom se vyznali i sami v sobě. Z tohoto složitého důvodu si také píšeme deník, jenž je vývojovou dokumentací našich myšlenek, což si ale uvědomíme jen s jistým odstupem toho času.

Typ schránky na deník reflektuje středověkou vazbu obalovou (viz kapitola 2.4.2 Vazba obalová, str. 17), což znamená, že se zabaluje jako balíček. Zároveň bylo najít technologicky vyhovující řešení deníkové etuje, zobrazit symbol času, zvládnout harmonickou decentní barevnost a zpodobit bezpečného zavírání. Ten spočívá ve šňorování na uzlu a mašli, které pramení také ve středověkém způsobu zapínání.

Není to sice uzamykatelná schránka, ale možná, že by jinak přitáhla více pozornosti nežádoucích lidí. Především je deník připevněn k pasu, a tudíž není volně odložen, je tak blíže nežli na dosah.

Materiál se obal skládá z filcových vrstev sešitých k sobě. Textilie je dostatečně pružná a pevná, tedy přesně vyhovuje potřebám této specifické schránky. V zadní části má připevněné poutko, kterým se provléká pásek. Celkově je motiv hodin ozdobně prošívaný barevnými pásy, aby naznačoval tvar ciferníku, a ze středu vystupují do stran ražby, které ovšem nikam neutíkají...

10 Schránka na elektronickou knihu

Naprostou aktuálním trendem a cestou k literárnímu textu je elektronická te ka knih. V dnešním usp chaném sv t plném moderních technologií m že být tento zp sob tení jedinou možností pro n které d ti i dosp lé, kte í nemají as jít do knihovny nebo si ob as n jakou knihu opat it. Pro ur ité typy lidí je v jistých p ípadech orientace v tomto kyberprostoru snazší a m že tak tená i pomoci v mnoha ohledech. Nemluv o tom, že mladší generace rad ji sáhnou po elektronické variant knihy, nežli po té klasické, která má své kouzlo. Ovšem pokud je to zp sob, jak u tená vzbudit zájem o literaturu, tak sm le do toho...

Nosným motivem, který jsem cht la promítnout do obalu na elektronickou knihu, je p enosné médium sloužící k uchovávání elektronických dokument . Mým p edstavám o vytvá ení kompozice odpovídá jedin CD médium, které má p íjemný tvar a podle druhu i r znou barevnost. P etvá ení podoby p vodního tvaru nesmí pop ít jeho specifí nost a d ležitá je, aby stále bylo poznat, o které médium jde.

P i tvorb tohoto obalu jsem pracovala s d tmi, jimž jsem vysv tnila smysl a pracovní postup. Nejprve jsme pot ebovali získat materiál k sestavování kompozice. Za ali jsme mechanickou deformací CD p enaše , což d ti velmi bavilo, bylo pot eba trochu fyzické síly, ale ve výsledku lámání kruh kreslilo do povrchu jemný záznam, což bylo velkým p ínosem. Poté d ti zapojily fantazii a komponovaly nejr zn jší obrazce na barevné papíry, aby vytvo ily vn jší stranu obalu na elektronickou te ku. Všechny kompozice splnily požadavky a výtvarn p sobily velmi dob e.

Jeden z motiv d tských prací jsem použila k vytvo ení reálného obalu na e-knihu (Obr. 25). P vodním cílem bylo vytvo enou kompozici zalaminovat, což technicky nebylo možné. Problém jsem vy ešila tak, že kompozice je vsunutá do folie, je zpevn ná a prošitá. Vytvá í tak aplikaci ur enou k našití na p edem p ipravený obal, vycházející ze sá kové vazby bez p evisu.

ZÁV R

Teoretická část mé diplomové práce měla za úkol zmapovat problematiku etujů z hlediska historického, zaměřit se na stědovké schránky a načerpat z nich inspiraci pro vlastní praktickou tvorbu. Po prostudování odborné literatury, která sice spadá pod širší oblast výtvarného umění, tj. knižní kultura, jsem zjistila, že tematika ochranných pouzder je velice úzká a mnohdy se na kterých typech obalu dotýká jen náhodně. Většina pouzder se nedochovala, proto je literatura týkající se této tematiky uzavřená, a málokdo pronikne do její hloubky, i když je to vynikající námět pro rozvoj nejen současného trhu.

Pro mě bylo hlubší proniknutí do problematiky velkým přínosem, jak z hlediska osobního poznání, tak z hlediska širokých možností didaktických, což jsem vlastně uplatnila v přímé práci s dětmi. Porovnávala jsem mezi sebou určité typy knižních vazeb, které mě nutily přemýšlet o jejich funkcích a využití.

Plynule jsem navázala na praktickou část, jež mě nesmírně těšila, stále mi v myšlích vyvstávaly nové a nové nápady ve spojitosti s mými oblíbenými literárními texty. Chtěla jsem, aby na povrch etujů vyplul ten který ze základních motivů obsahu knih, nebo jen pocit, který jsem se pokusila ztvárnit pomocí textilních i jiných tvarovatelných materiálů. Myslím, že výsledný charakter etujů je velmi zdařilý, hodnotím tak i dle nadšené práce dětí a jejich snadné motivace, i přestože jde jen o jednu schránku z jejich dětské dílny.

Z technického hlediska jsou všechny etuje dobře a úspěšně zvládnuté, a jsou i reálně dobře nositelné, což ještě zcela není ověřená informace, ale dovoluji si to tvrdit na základě vlastní úvahy a celkové koncepce.

Na které typy obalů vyžadovaly větší péči a preciznost, jiné zase moderní experiment a námět. Množství materiálů hodnotím velmi pozitivně, sice jsem k nim s jistou úctou a láskou postupovala ještě před tvorbou diplomové práce, ale ta jen jejich význam v mých očích ještě více pozdvihla. Textilie a tvárné materiály, se kterými jsem pracovala, vytvořily cyklus výtvarně zpracovaných schránek na knihy, které se na jakýmsi způsobem dotýkají mého osobního světa, jsou mi blízké a já jsem chtěla nejen nalákat nově narozené, ale hlavně udržet pozornost těch, kteří touto neustále, a to právě posláním výtvarného zpracování schránek.

Kromě toho, se dalším dobře zvládnutým cílem stalo propojení mezi literaturou a výtvarným uměním prostřednictvím uměleckých schránek a konkrétních knih. Různými

zpřesně se na obaly promítá hlavní myšlenka nebo nějaký motiv, jenž je pro knihu typický. Tento záměr se podařilo vystihnout i v případě práce dříve, se kterými jsem pracovala.

Téma souasných pouzder na knihy, která reflektují historický odkaz, vidím jako zajímavé a stále nevyčerpané téma, které bych chtěla v budoucnu ještě dále rozvíjet.

Seznam vyobrazení

- Obr. 1 Významné fáze vývoje písma (Slezák, Dvořáková a kol, 1985, s. 24.)
- Obr. 2 Kodex vyšehradský z polomu 13. a 14. století (NK ČR, 2011, on-line.)
- Obr. 3 Rotulus ze 14. století (NK ČR, 2011, on-line.)
- Obr. 4 Detail sochy Sv. Jana Evangelisty s knihou v sádkové vazbě z 15. století (Voit, 2006, obr. 51.)
- Obr. 5 Obalová vazba na detailu Gentského oltáře dokončeného roku 1432 bratří van Eyck (Pijoan, 1979, s. 66.)
- Obr. 6 Pergamenová vazba s klopou z 15. stol., uložená ve Vyšším Brodě (Hamanová, 1959, obr. 44.)
- Obr. 7 Kresba krabicové knižní vazby (Král, 1999, s. 25.)
- Obr. 8 Vazba s pozdně gotickým kováním a sponami z 16. století (Voit, 2006, obr. 107.)
- Obr. 9 Zadní strana knihy s etzem a ochrannými nožnicemi (NK ČR, 2011, on-line.)
- Obr. 10 Přední deska vazby s fanfárovým vzorem pocházející z Francie z r.1580 (Voit, 2006, obr. 363.)
- Obr. 11 Lichožroutí schránka na knihu - 1. díl
- Obr. 12 Lichožroutí schránka na knihu – 2. díl
- Obr. 13 Píšerky a píše i 1
- Obr. 14 Píšerky a píše i 2
- Obr. 15 Abeceda 1
- Obr. 16 Abeceda 2
- Obr. 17 Dívka s pomerančemi
- Obr. 18 Schránka na červený diplom
- Obr. 19 Obal na Bibli 1
- Obr. 20 Obal na Bibli 2
- Obr. 21 Schránka na kapesní slovník
- Obr. 22 Mistr a Markétka 1
- Obr. 23 Mistr a Markétka 2
- Obr. 24 Etuje na deníček
- Obr. 25 Schránka na e-knihu

Seznam literatury

BECKER, Udo. *Slovník symbol* . Vyd. 1. Praha: Portál, 2002, 351 s.
ISBN 80-717-8612-8.

BOHATCOVÁ, Mirjam. *eská kniha v prom nách staletí*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1990,
622 s. ISBN 80-703-8131-0.

DOLEŽAL, Jaroslav. *Vazby knih*. 2. vyd. Praha: SNTL, 1976. 128 s.

HAMANOVÁ, Pavlína. *Z d jin knižní vazby: Od nejstarších dob do konce XIX. stol*. 1.
vyd. Praha: Orbis, 1959, 275 s.

CHODURA, Radko, KLIMEŠOVÁ, V ra, K IŠ AN, Alois. *Slovník pojm sakrálního
výtvarného um ní*. 1. vyd. Kostelní vyd í: Karmelitánské nakl., 2001. 102 s. ISBN 80-
7192-530-6.

KRÁL, Jind ich. *Moderní kniha ství: souborné zpracování poznatk oboru*. 1. vyd.
Tišnov: Sursum, 1999, 474 s. ISBN 80-901-9248-3.

TROJAN, Raul, MRÁZ, Bohumír. *Malý slovník výtvarného um ní*. 2. vyd. Praha: Fortuna,
1996, 236 s. ISBN 80-7168-329-9.

PAVLÁT, Leo. *Tajemství knihy*. 2. vyd. Praha: Albatros, 1988. 270 s.

PIJOAN, José: *D jiny um ní: 5*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1979, 318 s.

SLEZÁK, Miloš, DVO ÁKOVÁ, Hana a kol.: *Písmo ve výtvarné výchov* . 1. vyd. Praha:
SPN, 1985. 400 s.

VOIT, Petr: *Encyklopedie knihy. Starší knihtisk, p řibuzné obory mezi polovinou 15. a po átkem 19. století*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006. 1350 s. ISBN-7277-312-7.

Národní knihovna R: Z historických fond .[On-line]. 2011 [cit 2012-04-20]. Dostupné: <http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=klementinska_nej.htm>.

FÜSSEL, Stephan: *Guttenberg and the impact of printing*. [on-line]. [cit. 2012-04-20].

Dostupné: < http://www.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=B4_J-7EREFgC&oi=fnd&pg=PA7&ots=dOJCa5eMVR&sig=MKQcm1AI83SA4TrNNQscXPXJ2kQ&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false>.

P ÍLOHY

I P ílohy k textu

	EGYPTSKÉ HIEROGLIFY	HIERATICKE PISMO	DEMOTICKE PISMO	STAROSEMIT- SKÉ PISMO	FÉNICKÉ PISMO	ARCHAICKÉ ŘECKÉ PISMO	ŘECKÁ ALFABETA	CYRILICE	AZBUKA	LATINKA	ŘÍMSKÁ KAPITÁLA

Obr. 1 Významné fáze vývoje písma

Obr. 2 Kodex vyšehradský z p elomu 13. a 14. století

Obr. 3 Rotulus ze 14. století

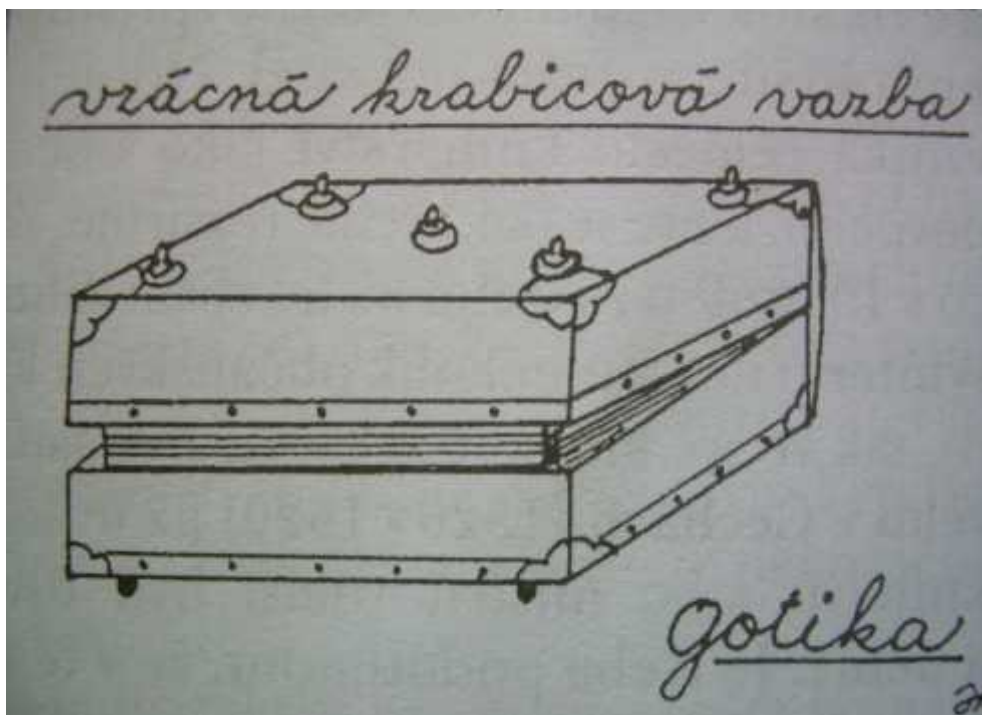
Obr. 4 Detail sochy Sv. Jana Evangelisty s knihou v sá kové vazb z 15. století

Obr. 5 Obalová vazba na detailu Gentského oltáře a dokončeného roku 1432 bratří van Eyck

Obr. 6 Pergamenová vazba s klopou z 15. stol., uložená ve Vyšším Brodě

Obr. 7 Kresba krabicové knižní vazby

Obr. 8 Vazba s pozdní gotickým kováním a sponami z 16. století

Obr. 9 Zadní strana knihy s et zem a ochrannými noži kami

Obr. 10 Přední deska vazby s fanfárovým vzorem pocházející z Francie z r.1580

Obr. 11 Lichožrouť schránka na knihu - 1. díl

Obr. 12 Lichožrouť schránka na knihu - 2. díl

Obr. 13 P íšky a p íše i 1

Obr.14 P íšky a p íše i 2

Obr. 15 Abeceda 1

Obr.16 Abeceda 2

Obr. 17 Dívka s pomerančí

Obr. 18 Schránka na červený diplom

Obr. 19 Obal na Bibli 1

Obr. 20 Obal na Bibli 2

Obr. 21 Schránka na kapesní slovník

Obr. 22 Mistr a Markétka 1

Obr. 23 Mistr a Markétka 2

Obr. 24 Etuje na dení ek

Obr. 25 Schránka na e-knihu

II P ílohy k praktické ásti diplomové práce - fotodokumentace

Lichožroutí schránka na knihu

P ípravné skicy

Finální výrobek na 1. a 2. díl

Detail

Detail

P íšky a p íše i

P ípravné skicy

Finální výrobek 1

Pohled na zadní stranu

Finální výrobek 2

Pohled na zadní stranu

Detailní pohled

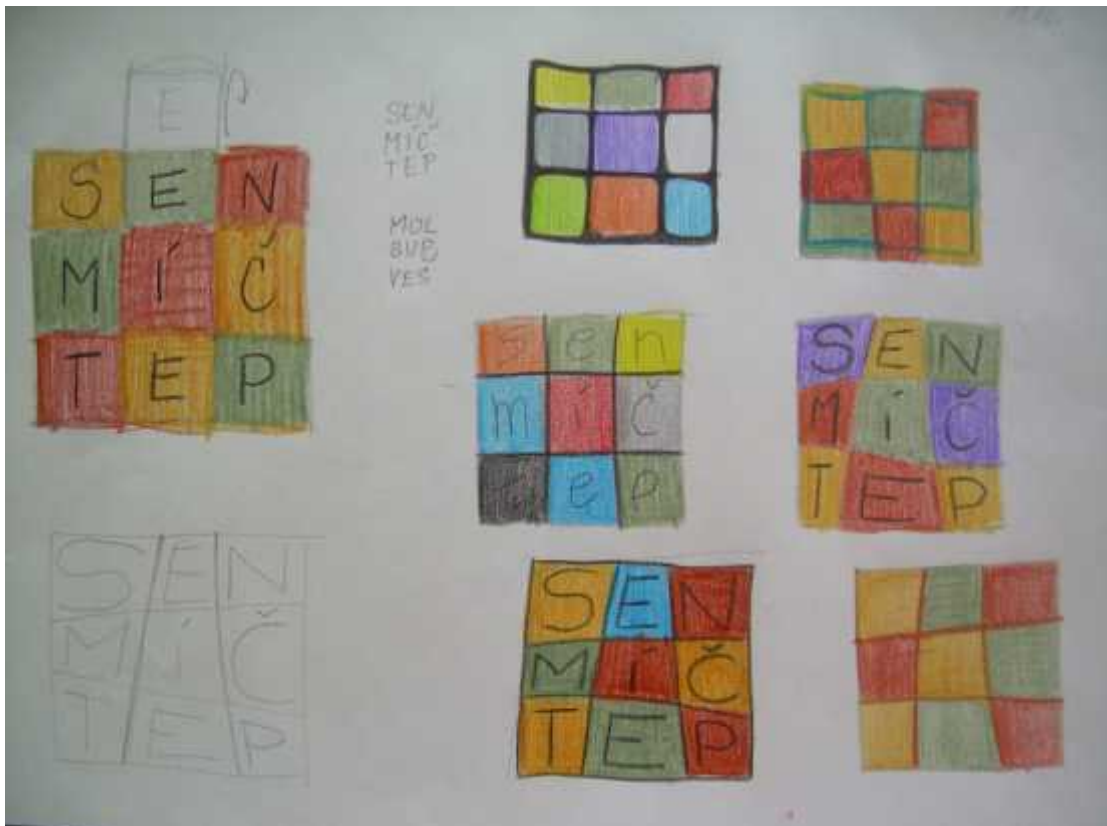
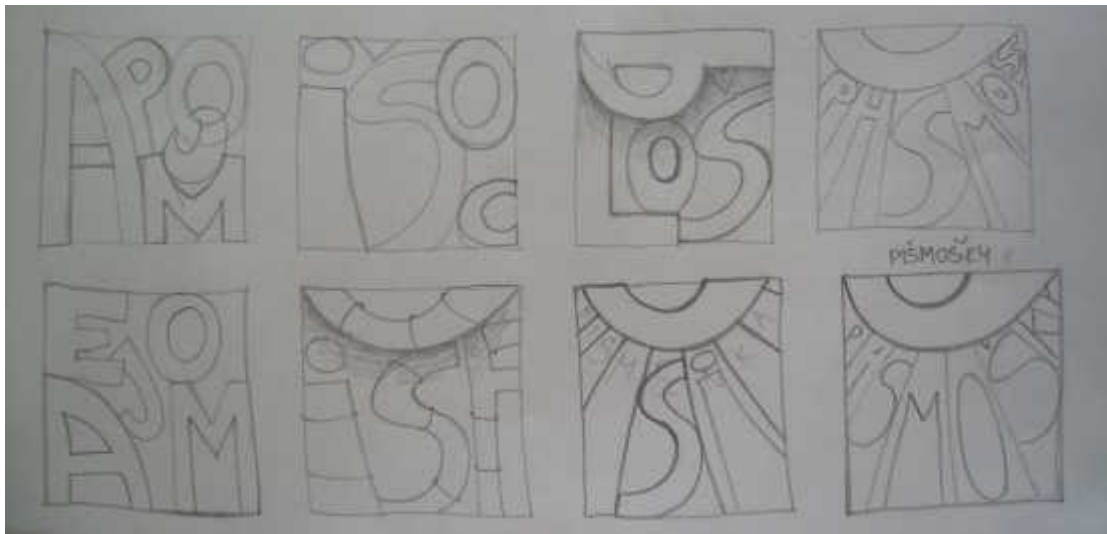

Detail

Abeceda

P ípravné skicy

Finální výrobky 1 a 2

Detail

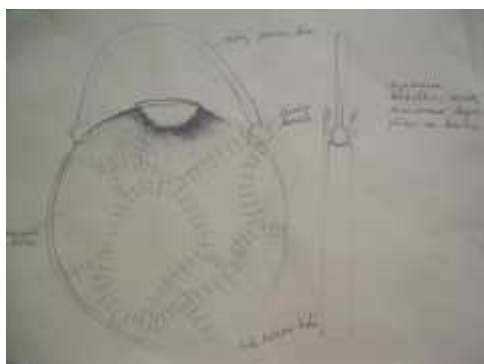
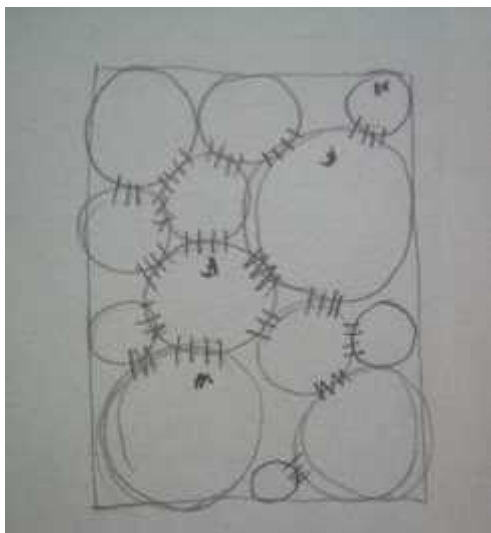

Detail

Dívka s pomeranči

Přípravné skicy

Finální výrobek

Pohled zep edu

Pohled zezadu

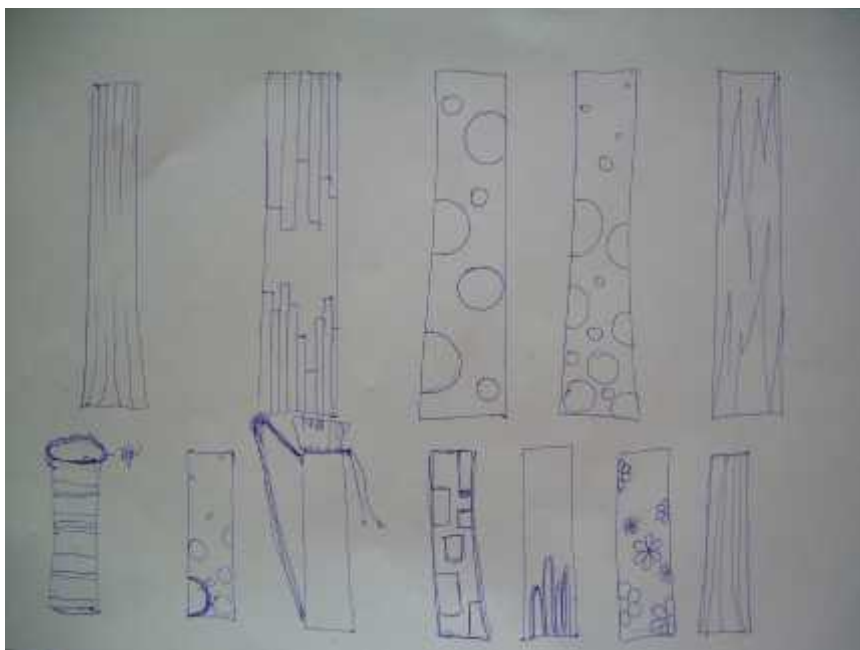

Detail

Schránka na červený diplom

Přípravné skicý

Finální výrobek

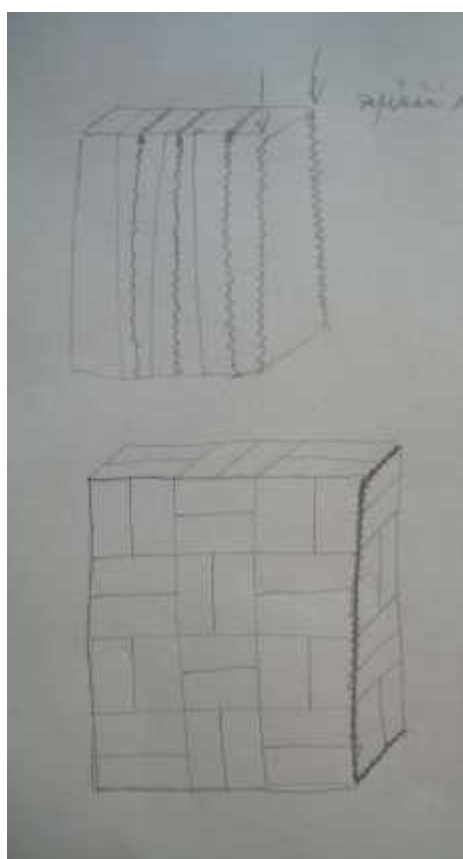
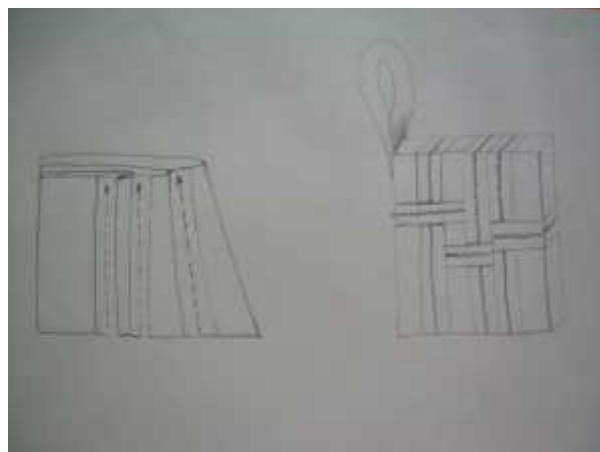
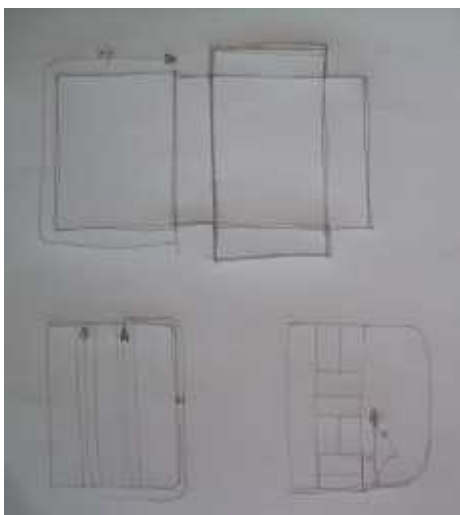

Detail

Obal na Bibli

P ípravné skicy

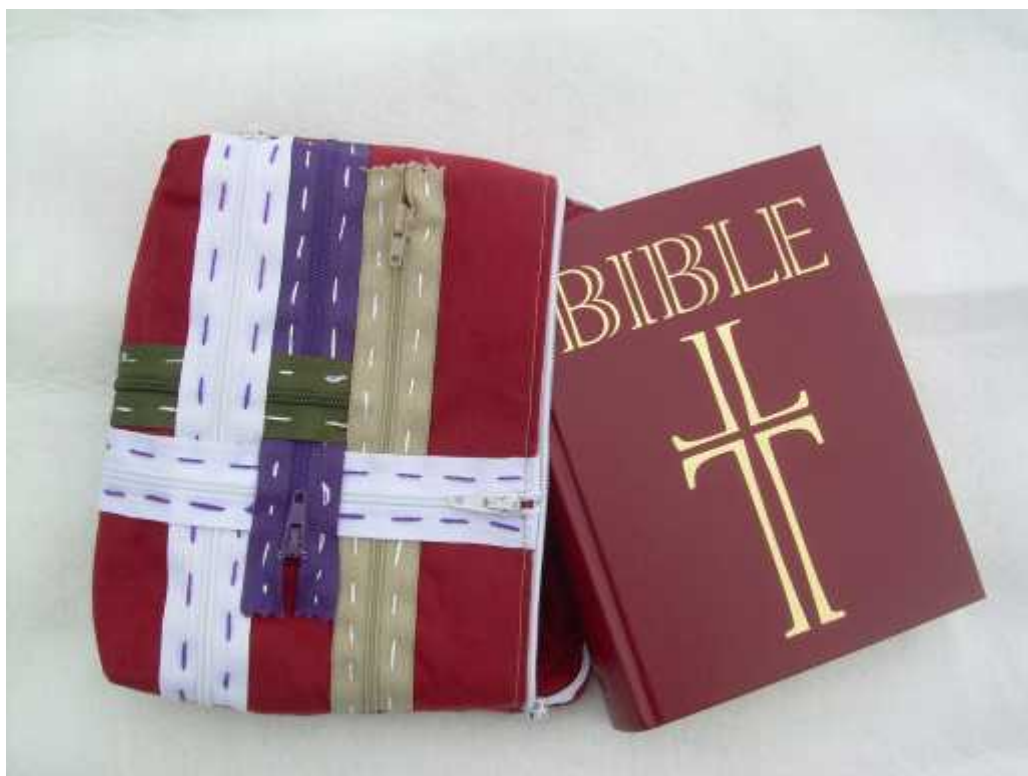
Finální výrobek 1

Pohled na zadní stranu

Finální výrobek 2

Detail

Schránka na kapesní slovník

Technická přípravná deska - skica

Finální výrobek

Pohled na zadní stranu

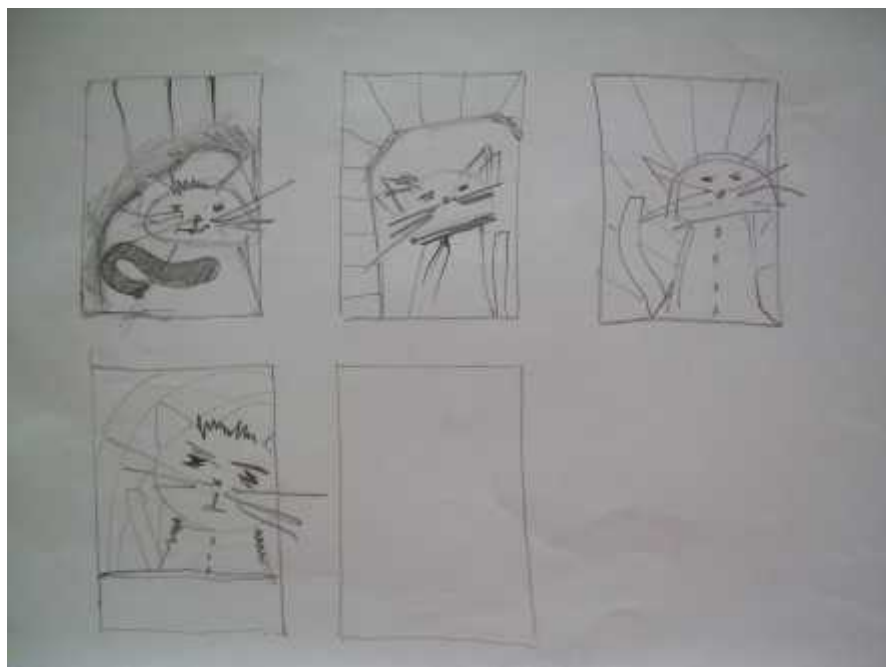

Detail

Mistr a Markétka

Přípravné skicy

Finální výrobky 1 a 2

Pohled na zadní stranu

Detail

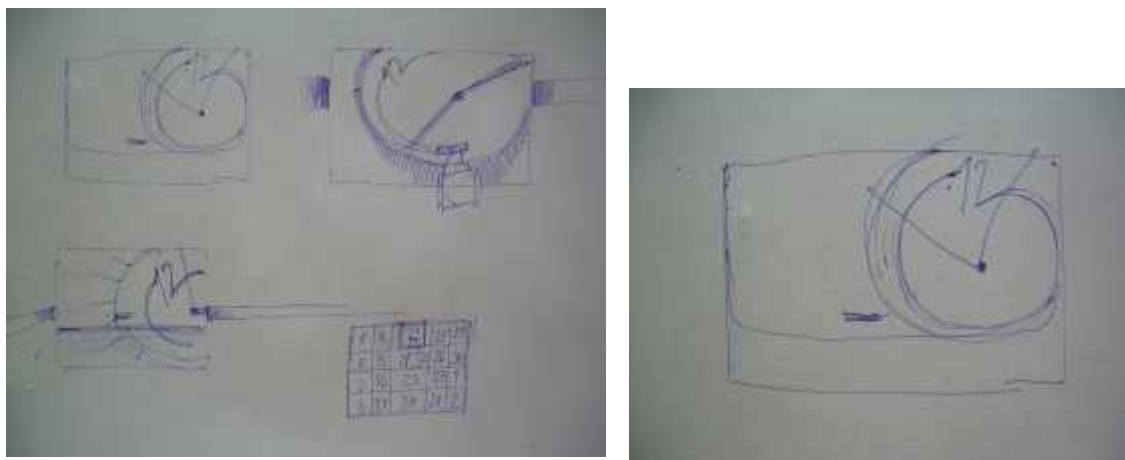

Detail

Etuje na deník

Přípravné skicy

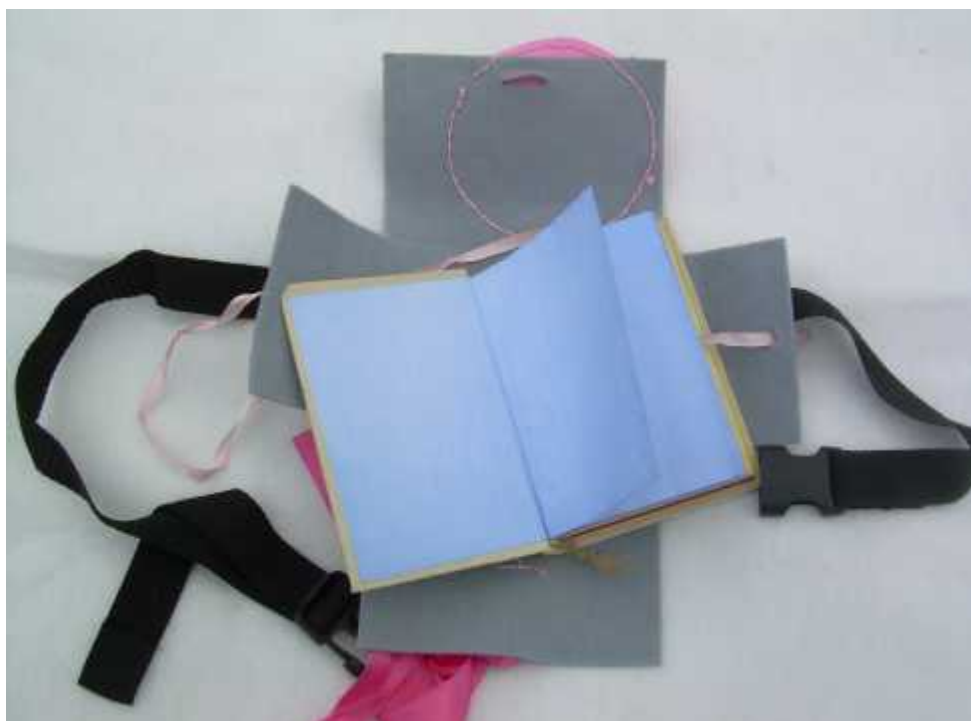
Finální výrobek

Pohled na zadní stranu

Pohled na rozvázanou etuji

Schránka na elektronickou knihu

Přípravné práce dříve

Finální výrobek

Detail

